

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 12.

V Ljubljani 1. decembra 1887.

Leto XVII.

SVETEMU OCETU PAPEŽU LEONU XIII. O ZLATEJ MAŠI

sv. Silvestra dan 1887. leta.

Slovésen je današnji dan,
Praznuje vsak ga kristijan.
Od koder svitlo solnce hódi
In kar obséva dvorov, koč,
Radósti priča je povešódi,
Radóet buði nam vére moč.
Vesolnje cerkve poglavar
Daruje zlate maše dar.
Kedór utegne, šel je v Rim,
Kjer sveti Oče maše služi,
Kedór ne more, pa se ž njim
V ercá gorečej prošnji druži.
Mi tudi pohitimo tjá,
Da v duhu gledamo Očeta,

Blagóselovi nas roka sveta,
Ki jej pokorna zemlja vsa.
Slovence, Oče, blagoslóvi!
Saj zvesti Tebi smo sinóvi,
Proslavlja Te najzadnja kočá,
Zaté bijó nam srca vroča.
Pokladaž vzlasti še roké
Otrokom nežnim na glavice;
Glej, k Tebi stezajo ročice,
Ker Tvoje milósti želé.
O hvala Tebi, Oče, čast;
A svetej cerkvi krepka raati!
Vsi kličemo Ti kristijani
Bog mnogo let Te še ohrani!

Fr. Krek.

Miklavžev večer.

(Igra v jednem dejanji.)

O s o b e:

Gospod Zorán;

Olga, njegova supruga;

Mirko, Angelica, njiju otroka;

Dora, Mirkova in Angelicina babica;

Ivanek, Balček in Milica, sosedovi otroci;

Miklavž sê spremstvom dveh angeljev in dveh hudobcev.

(Soba pri tleh z vrati na desnej. V kotu stoji lepo pogrnena miza, okolo nje od zadaj klop, spredaj več stolov. V drugem konci je peč, okolo nje klop, kakor na kmeth. Iz te sobe se pride v spalnico.)

Prvi prizor.

Mirko, Dora.

Mirko (kleči na klopi ob peči in moli svojo večerno molitevco).

Dora (pri peči poleg Mirka sedeč pazno vanj obrnena): Takó! Sedaj pa še povej: kdo te je ustvaril?

Mirko: Bog Oče.

Dora: Kdo te je odrešil?

Mirko: Bog Sin.

Dora: In posvetil te je?

Mirko (se jame na jok držati): Oj babica, saj sem vže dovolj molil, mene vže zobjé bolé.

Dora: Le lepó, le lepó do konca, Mirče! Oj ti poníglavec, ti, če ne bodeš molil! Ali si vže pozabil — ahá — — slišiš . . . vže gredó! — Veš, Mirče, Miklavž. sam sv. Miklavž pride nocej. — Saj ti vsak večer posebej pripovedujem, da moraš lepó moliti, če hočeš, da te sv. Miklavž obdaruje. In nocej se kujaš, nocej ob tem času ko sv. Miklavž najbolje sliši, kako otroci molijo, ko sam po sveti hodi! — Zatorej le lepó: kdo te je posvetil?

Mirko: Bog sveti Duh.

Dora: Kaj pa dá Bog dobrim ljudem?

Mirko: Nebesa.

Dora: Kaj pa hudobnim?

Mirko: Pekel.

Dora: Nù, zdaj pa še križek!

Mirko (se pokriža): Ná — — sedaj sem pa priden, kaj nè, babica? In sv. Miklavž me izvestno obdaruje, kaj ne dà? — Ah, ali vže skoraj pride? — Ali, babica, úh — ali pridejo tudi hudobei ž njim, o katerih ste mi zadnjič pravili, da otroke pobirajo?

Dora: Dejala sem, da pobirajo le hudobne otroke, ki ne molijo radi, ki ne slušajo, jezé in žalijo stariše — —

Mirko: Mene ne vzemó, babica, je li, da ne?

Dora: To je, da nè, sedaj, ko si lepo molil.

Mirko (skoči veselo po sobi): O, juhó! (Obrne se zopet k babici): Ali pride kaj kmalu Miklavž? O da bi bil vže tukaj! Kje pa so mama, oče, Angelica?

Dora: Šli so k gospodu Vinku, da privedó k nam Milico, in —

Mirko: Ivanka, Balčka?

Dora: Dà, dà!

Mirko (milo proseč): Pojdiva še midva pó-nje.

Dora: Ne, midva ostaneva domá. Lej, zunaj je temà, in vrhu tega še mraz in sneg. Kako bi vže ti mogel hoditi po mrazu in gaziti sneg? In jaz, lej, stara sem, ne morem te nositi kakor atek ali mama. Le pri miru bodi, saj pridejo kmalu vsi in potlej bomo skupaj čakali Miklavža.

Mirko: Oh, babica, nè nè . . . pojdiva raje — —

Dora: Čuješ, da nè! Kako, da ti ni nič dopovedati? Ves neubogljiv si nocej! Čakaj, čakaj! (Kliče): Sv. Miklavž! brž, brž pridi, naš Mirče ne uboga.

Mirko (hoče jokati): Nè, nè! Babica, saj bom priden, saj — — (Vrata se odpró; oče, mati, Angelica vstopijo.)

Drugi prizor.

Prejšnja, gospod Zorán, gospa Olga, Angelica.

Gospa Olga (ki je čula pred vrati zadnje besede): Kaj pa to? Ali je Milče tako neposlušen?

Mirko: O nè, mama! Hotel sem le, da greva z babico za vami k gospodu Vinku po Ivanka, Balčka in Milico, pa babica ni hotela iti — — Ali, kje so sosedomi, mama, ali niso prišli z vami?

Angelica: Takój pridejo, Mirko, takój — — —

Mirko (se zavrti po sobi samega veselja).

Gospod Zorán: No, no, lej ga, kako si pač neumen! Ali ne boš lepo pri miru? Če nè, vže veš — zatožimo te nocej sv. Miklavžu. (Sedejo na klop k babici.)

Mirko: Ali res, mama?

Gospa Olga: I, če bodeš lepo pri miru, potlej vže nè. Še obdaruje te sv. Miklavž, če bodeš priden.

Dora: Pst!

Angelica: Sosedomi gredó!

Tretji prizor.

Prejšnji, Ivanek, Balček, Milica.

Ivanek, Balček, Milica (stopijo v sobo): Dober večer!

Gospa Olga, Zorán, Dora: Bog daj, otroci ljubi!

Mirko Angelica (skočita jim naproti): Bog daj, Bog daj, Ivanek, Balček, Milica!

Gospa Olga: Tu okolo peči posedite, ljubčki moji.

Mirko: Haló! le brž, da se poménimo, kaj nam prinese sv. Miklavž.

Dora: Pa jedno zapojte zraven! Tista je prav lepa, veš Mirko, ki sta jo zadnjič pela z Angelico o „mlinu,“ kako ropoče.

Mirko: Vže vemo, babica, vže vemo . . . Dà, dà, tisto zapojmo!

Otroci (posedejo okolo peči, od koder se gospod Zorán in gospa Olga umakneta k mizi, ter zapojó):

„Ropôče vè dolu nad bistro vodo: klip, klòp“ itd.

Gospa Olga: Prav lepa je bila! Le še jedno dajte, jaz pa grem in pokličem deklo, da vrže še kak panjček v peč, da vam bode gorkeje. (Otide.)

Četrty prizor.

Prejšnji brez gospé.

Milica: Angelica, kaj prinese tebi Miklavž?

Angelica: Meni? — Lepo puničko, košarico, jabolk, hrušek, rožičev . . in Bog vedi, kaj še vse. Pa zdaj mi tudi kaj dá, kadar pride.

Mirko, Ivanek, Balček (jednoglavno): Meni tudi, meni tudi!

Dora: Jojmine, otroci, čujte, čujte, zvonček! (Slisi se zvončkanje.)

Otroci: Vže gre, sv. Miklavž gre!

Milica, Angelica (se plašno stiskati v kot).

Mirko (steče k babici).

Ivanek, Balček (ostaneta mirna).

Peti prizor.

Prejšnji, gospá Olga.

Gospa Olga (v sobo stopivši): Ste li čuli? Vže gredó!

Otroci (plašno): Dà, čuli smo zvonček.

Gospa Olga: Le okolo mize posedite sedaj. Tù pri peči ne smete ostati. Potem pa glejte, da bodete lepo molili in na vse odgovarjali, karkoli vas sv. Miklavž povpraša.

Mirko: Mama, jaz se bojim — — — Ali gredó tudi hudobei?

Gospa Olga, Dora: Ej, neumnežek, kaj se bodeš neki bal?

Gospa Olga: Saj ti ničesar ne storé, ako oblubiš, da bodeš vedno lepo priden. Sv. Miklavž nikogar v sobo ne pusti, če mu poprej zunaj povem, da so samo pridni otroci notri.

Mirko: Oh, mama, idite vèn, pa mu povejte takó . . .

Gospa Olga: Saj grem, le sedite za mizo in mirni bodite. (Otide.)

Otroci (se zvrsté za mizo takó, da sti Milica in Angelica v kotu, na jedne strani Ivanek, Balček, a na drugej Mirko.)

Mirko (boječ se): Oče, pomaknite se k meni!

Gospod Zorán (se pomakne, pogladi Mirku lasčke): Nič se ne boj, Mirče, nič! (Pred vežo se začuje zopet zvonček, in o joj — rožljanje verig.)

Otroci (se zganejo).

Šesti prizor.

Prejšnji, Miklavž, angelja; kmalu za njimi gospá Olga.

Miklavž (stopi v sobo. Prav lepo je oblečen. Na glavi ima visoko škofovsko kapo, mašni plašč mu krije telo. V roki drži škofovsko palico. — Visoke postave je in dolgo, lepo belo brado ima): Dober večer dobrim ljudém! (Podá desnemu angelju palico.)

Dora, Zorán in gospa Olga: Bog daj!

(*Otroci* strmé. — Pred vrati se čuje zopet rožljanje verig.)

Miklavž (namigne angelju s palico): Pojdi in reci hudobcema naj mirujeta, ker tukaj so, kakor vidim, sami pridni in nedolžni otroci, — nič zanje tedaj! (Proti otrokom): Kaj nê, da ste pridni?

Otroci (boječ se): Pridni, pridni! —

Angelj (se vrne, storivši, kar mu je bilo rečeno).

Miklavž (k otrokom): Ali znate lepo moliti? — No, ti deklica, ondù v kotu (pokaže Milico) moli mi „očenaš“! —

Milica (moli).

Miklavž: Tako je lepó! — Sedaj pa ti druga tam, (pokaže Angelico) moli mi „češčeno Marijo“!

Angelica (moli).

Miklavž: Tudi lepó! — (Za tem izprašuje še ostale otroke, vsakega kako malo molitevco.)

Otroci (odgovarjajo drug za drugim. — Zunaj se sliši zopet rožljanje, vrata se odpró, in — jeden hudobecv vstopi.)

Sedmi prizor.

Prejšnji, hudobec.

Hudobec (ves črn po vsem životu, gorečih očíj, gorečega jezika, z verigami v rokah, s košem na rami gleda srdito po otrocih).

Milica, Angelica (si zakrijeta oči).

Ivanek, Balček (se plašno stiskata drug k drugemu).

Mirko (jokaje): Oče, oče . . . jaz se bojim!

Miklavž (k otrokom): Ne bojte se, ljubčki, ker ste pridni, nič se vam ne zgodi. Lejte, tá-le pobira le hudobne otroke in je nese s seboj. Pri vas pa, ker ste pridni, ste znali lepo moliti, pri vas nima ničesar opraviti. (K hudobcu): Poberi se, hudoba, od koder si prišla, in ne straši mi pridnih otrok!

Hudobec (zarožlja z verigami pa zdívja skozi vrata).

Osmi prizor.

Prejšnji brez hudobca.

Otroci (se oddahnejo).

Miklavž (k otrokom): Ste li videli, kako je šel! — Kaj ne, sedaj se več ne bojite? Lejte, kako dobro je, da ste pridni! Dà, res! — In ker ste tako lepo molili, vzemite sedaj te-le majhne darove. (Namigne drugemu angelju in položi iz pozlačenega koška, katerega nosi angelj, pred vsakega otroka lep dar. Potlej nadaljuje): Zatorej tudi v prihodnje ostanite pridni in dobri. Jaz bodem v nebesih skrbno pazil na vas, in če vidim, da ste dobri ostali, vidimo se drugo leto zopet. (Namigne angeljema za odhod.)

Desni angelj (mu podá palico ter pozvoni. — Zunaj zopet zaropoče z verigami.)

Miklavž (z angeljema otide).

Deveti prizor.

Prejšnji brez Miklavža in angeljev.

Mirko: Juhó! Mama, glejte, kaj sem dobil! (Kaže lepo izrezljano piščalko, rožiče, smokve.)

Angelica: In jaz, jaz! (Priskače k materi ter kaže lepo medeno košarico, v kateri je bilo pozlačeno jabolko.)

Ivanek, Balček, Milica (kaže vsak svoje stvari, katere jim je dal sv. Miklavž).

Gospa Olga: Glejte, otroci ljubi, to je vse za to, ker ste pridni. — Zatorej le glejte, da ostanete taki.

Otroci (jednoglasno): Dà, dà, mamica, radi bodedo molili, radi slušali.

Gospa Olga: Prav takó!

Milica: Oj, kako prijazen je sv. Miklavž, kako rad govori!

Ivanek: In kako lep je!

Mirko: Ali — o joj! — hudobec! Mene je še zdaj strah.

Balček: Mene tudi. Oj kako grd je bil!

Angelica (k babici): Babica, ali je bil res iz pekla?

Dora: I, glej jo, kako pa!

Milica (k Balčku in Ivanu): Hitimo sedaj domov, da pokažemo še našemu očetu in materi, kaj smo dobili . . .

Balček, Ivanek: Saj res! (Hočeta iti.)

Milica: No, no, tako urno pa zopet nè! Ali se ne bodeda nič poslovila.

Balček, Ivanek, Milica: Lahko noč, Mirko, Angelica, lahko noč vsem?

Dora: Jutri le prinesite pokazat, kaj vam prinese sv. Miklavž.

Balček, Ivanek, Milica: Bomo prinesli! — Lahko noč!

Gospa Olga (Zoranu): Zorán, pojdi in spremi otroke do doma!

Gospod Zoran (otide z otroci).

Deseti prizor.

Mirko, Angelica, gospá Olga, Dora.

Gospá Olga: In vidva se sedaj tudi pripravita na odhod! Vže vesta, kam . . .

Mirko: Oj mama, nastavila še nisva peharjev, da položi vánje sv. Miklavž, kar nama prinese po noči.

Gospa Olga: No, storita to, pa le hitro!

Mirko, Angelica (nastavita na mizo vsak svoj pehar za dari).

Dora: No, sedaj pa le spat!

Gospa Olga: Dà, dà, pa takòj!

Mirko, Angelica: Takòj, mama, takòj. (K babici): Lehko noč, babica!

Dora: Lehko noč, otroka. (Otroka otideta z materjo v stransko sobo.)

Enajsti prizor.

Dora sama.

Dora (sama s seboj govoreč): O srečna mladost! O zlato veselje! . . . Kako prijetno in veselo je pač bilo kdaj, ko sem bila jaz taka, kot so sedaj ti otroci! — Oh, vse je minulo! . . . In vender sem nocoj tako srečna, tako zadovoljna! Zdi se mi, kadar gledam to srečno, veselo mladino, da se mi vračajo leta srečne mladosti! — Zdi se mi, da mi teče po žilah zopet nekdanja mladostna kri! — In vender ni res! Oh . . . (zamisli se globoko).

(Zagrinjalo pade.)

Rimski pastirji.

redno prideš v Rim, to preslavno središče katoliškega krščanstva, videl bodeš obširno raván, ki se razprostira po več ur na daleč in široko.

Rim, to večno mesto, stoji v sredi te planôte, ki je obdana z obširnim poljem in se Kampanja imenuje. Tu na tej planôti se pasó brezšteviline črede krav in ovac. Vže davno so skušali ta obširni svet primerno obdelati, ali čim bolj ga obdelujejo, tem bolj nezdrava postaja okolica Rimskega mesta. Črede krav in ovac, ki se pasó po tej raváni, čuvajo pastirji; tudi dečki se privzemajo za ta posel, katerega prav radi zvršujejo. To so vam čvrsti in veseli dečki, ti rimski pastirji; imajo črne oči in črne lase, ter so od južnega solnca malo ne popolnoma ogoreli. Tak deček se vsemu privadi, lakoti, žeji in vsakeršnim nezgodam vremena. Ničesar nima, kar druge dečke veseli, nedostaje

mu igre, zabave in družbe. Suh kruh in voda mu je vsakdanja pičila hrana, le malokdaj se tej hrani pridene kakega ovočja. Samôta ni nikomur ljuba, najmanje pa mladini, a naš deček si zna pomagati, veselo poje in skače, večkrat tudi piska na svojo piščalko. Prigodi se tudi, da se tak deček prav dobro izuri v godbi. Tako izurjen zapusti potlej svojo pastirsko palico ter gre mej piskače, také zvane „piferarje“. Ti rimski piskači

se nahajajo ne samó po vseh večjih mestih v Italiji, ampak tudi zunaj nje. Prislужijo si marsikak sold in radodarna roka se najraje odpira tem ubogim rimskim pastirjem. Kar si tako zvani „piferar“ zasluži, tega ne potroši po nepotrebem, nego prihrani vse za-sé ali pa za svoje, ki jih je ostavil domá. Kadar si dosti prihrani, vrne se domóv. Njegovi ga vže težko pričakujejo, ker jim je dostikrat prav zaželjena pomoč v britkeji potrebi.

Še to naj vam povem, da so ti rimski pastirji zelo lepi dečki. Slikarji in kiparji jih večkrat imajo za vzore pri izdelovanji svojih podob in kipov, katere potem po vsem svetu razpošljejo. Marsikatera lepa glavicica, ki je videti na sliki kakega slopečega slikarja, natanko je povzeta po rimskem pastirji, ki je doma postopal za čredami ovac in krav. Večkrat občudujemo lepe božanske podobe, pa tudi obrazce nebeških angeljev, izsekane iz mramora ali kakega drugega kamena, ki pa niso drugega kakor prava pravcata podoba takega dečka iz okolice Rimske.

A na svetu ni dobrega brez zlá in človek je navadno tak, kakersna je njegova okolica, v katerej vzraste. Takó tudi ti lepi rimski dečki v časih zabredó v slabe družbe, izpridijo se ter postanejo tako zvani laški razbojniki. Pač škoda zánje!

Na sv. večer.

Nocój odprto je nebó
 In milosti na nas tekó.
 Razliva angelj jih kriláti
 Iz čaše v svoji roki zláti.
 Kakó lepó, glej! zvezdni broj
 Igrá se v krogu nad tebój,
 Mirú zvezd vsaka glas veseli
 Imá ljudém in zemlji celi,
 Ozračje v mesečni bledíni
 Tolažba vsej je bolečini,
 Ker božji glas po njem zveni,
 Ki z radostjo stvari poji;
 O rojstvu svetem nam prepeva,
 Za Krista duše nam ogreva.
 Oló veter, ki nocój pihljá,
 Skrivnosti blažene imá.
 Čez polje ravno jih donáša
 Naravnost v tužna srca naša,

O svetem raji govoré,
 Ki vživalo ga bo sreó,
 A v nočni mir, ki zemljo krije,
 Zvené presladke melodije.
 V svetišče krasno sred polján
 Zvonóv nas vabi zbor glasán.
 So peli kdaj takó zvonovi?
 Tako lepó kdaj njih glasovi?
 Res angeljsko se petje zdí,
 Ki doli se z nebes glasi,
 Ki rojstvo sveto oznanuje
 In večer sveti povišuje. —
 O večer sveti, srečni čas!
 V nebesa zdaj vže vzdigaš nas.
 O večni govoriš nam slavi,
 Šeptaš o domovini pravi.
 Najbolj nedolžno pa srcé
 Skrivnosti úme presladké.

J. Rejec.

Božična.

(Stara cerkvena pesen, malo popravljena.)

Daj Jezusa ziblájmo,
 Srcé mu podarimo,
 Dolžni smo ga častíti,
 Ljubezen mu vrúti.

Bogú se priklonimo,
 Na tleh klečé molímo,
 Saj vse nam spolnil želje,
 Prinesel nam veselje.

Presvete mu ročice,
 Presvete mu nožice
 Ponižno poljubujmo
 Kakór Bogá spoštujmo.

Res detece si revno,
 Prerevno in pohlevno,
 A svet se ves uklanja
 Le tebi brez nehanja.

Oči odpiráš živo,
 Nas gledáš ljubeznjivo;
 Nikjer ti nič ni skrito,
 Vse Tebi je očito.

Ti Tvoji prstki mali
 Nebó so, zemljo dali,
 Vse gore in planine,
 Globoke vse doline.

Tù preskrbnó Marija
 V plenice te povija,
 A cvetkam ti na polji
 Obleko daš po volji.

Človeško hrano vživaš,
 Mogočnost božjo skrivaš,
 Saj vsem stvarém na sveti
 Le ti dajësh živeti.

Zdaj v berno stanovanje
 Tù mali hlev Ti dan je,
 Pa kmalu po vsem sveti
 Začnó ti slavo peti.

O Jezus naš premili!
 Ti nam pomagaj v sili;
 Ti úči nas živeti,
 Daj srečno nam umreti.

Svet bomo zapustili,
 Greh bomo sovražili,
 Le v Tebi, dete večno,
 Sreé bo naše srečno.

Marija ti na strani
 Nam grešnikom ostani!
 Svet' Jožef váruh bodi,
 V nebesa ti nas vodi!

Fr. Krek.

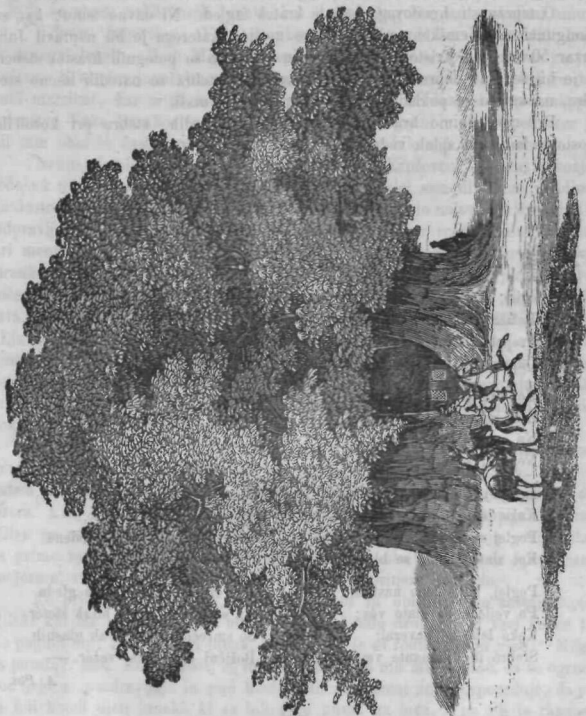
Orjaško drevo.

ralj mej evropskimi drevesi je orjaški hrast, ki doseže starost do 2000 let.

Stari Germani so pod košatim hrastom bogu Vodanu darovali.

Ko je sveti Bonifacij prišel na Nemško ter ondu sveto vero oznanoval, lotil se je sekati hrastovo drevo. Pagani so z grôzo gledali, kdaj bode bog grôma udaril takega hudobneža, ki si upa skruniti paganom sveto drevo. Ali

Bonifacij, ne zmeneč se za pagane in njihovega boga, seka in seka dalje, veter zašumi po hrastu in zvrne se velikan. Pagani videč, da se oznanovaleu svete vere ne zgodi nič žalega, verojeli so njegovim besedam. Iz lesa posekanega hrasta je Bonifacij zgradil cerkev in jo posvetil sv. Petru.

Še stojé tu in tam po naših gozdih taki velikani a zeló so redki. Pri-poveduje se, da na Francoskem blizu mesta Saintes v okraji Charente stoji

tak velikan. Visok je preko 18 metrov a pri tleh ima v obsegu malo ne 9 metrov. V pritličnem duplu tega orjaškega drevesa napravili so iz pletenine in praproti prav lično izbico, tri in pol metra globoko in blizu do 3 metre visoko. Svetlobo dobiva izba skozi okni, ki ste nalašč v ta namen v drevo vsekani. V sredi izbe je miza, okolo katere ima dvanajst ljudi dovolj prostora. Pravijo, da je to drevo vže preko 2000 let staro.

A tudi drugod se še dobé taki velikani. Tako n. pr. se vidi v Courfaire na Švicarskem hrastovo drevo, katerega deblo ima 10 metrov v obsegu.

O trpežnosti hrastovega lesa le kratek izgled. Ni davno temu, kar so Mongunci na Nemškem našli sledove mostú, katerega je bil napravil Julij Cezar 50 let pred Kristom čez reko Ren. Iz vode so potegnili hrastov steber, ki je bil še prav dobro ohranjen. Iz lesa tega stebra so naredili leseno stoljce, na katero se poklada mašna knjiga pri sv. maši.

Pri nas rabimo hrastov les za doge pri sodih, stebre pri kozolcih, mostove, ladije in sploh vodne stavbe.

Božično drevesce.

I.

Oglej, o dete, sredi sobe
Božično tam stoji drevó;
Prepolna soba je svetlobe
Odprto zdi se mi nebó.

Kot angeli lepó veseli
Zdaj zapustili bi svoj ráj,
Na zemljo k tebi prihiteli
Nebeški kazat ti sijàj. —

Le glej, te svečice prekrasne
Kako lepó ti vse goré;
Poglej — žarove njih prejasne
Kot zlato solnce se blesté. —

Poglej, kakó lepo nastlali,
Po vejicah so zlato véz;
Kakó lepó so povezali
Srebró in dijamante vmés.

In to, o dete, vse je záte,
Ker angel si mej angeli,
O zdaj tekó ti ure zlate
Nad tabo Bog se veselí.

II.

Na sredi gozda v tihem kraji
Zelena smrečica stoji,
Prepolna bléska je — svetlobe
Glej, svečice sto na njej gorí.

Kakó lepó snežinke bele
Po vejicah nastlane so,
Krog njih pa svečice ledene
Od angelov prižgane so.

In gôzd zamaknen tiho gleda
Na smrečico — nje blésk stotér,
Sè smrečico v molitvah glasnih
Božični slavi zdaj večér. —

A. Pén.

Miloš Obilić.

(Po srbskih narodnih pesnih spisal Fr. Hubad.)

(Konec.)

6. *Miloš in car Lazar.*

tem je prišel na srbski prestol car Lazar. Na njegovem dvoru so se zbrali najslavnejši junaki, kakor stari Jug Bogdan s svojimi sinovi devet Jugovičev, Vuk Branković, Toplica Milan, Kosančić Ivan in mnogo drugih. Tudi Miloš je stopil v njihovo kolo, ker je slövel po junaštvu. S svojim junaškim vedenjem se je prikupil caru takó, da mu je dovolil marsikaj, kar si ni smel upati nobeden drug. S tem si je pa nakopal sovraštvo Vuka Brankovića, zeta Lazarjevega. Ta ga ni mogel trpeti, ker je bil sam ohol in častilakom, a njegovo junaštvo ni bilo nič kaj posebno.

Nekdaj je bil car Lazar s svojimi junaki na Kruševcu. Po službi božjéj sedelo k mizi in se veselé. Zdajci reče Lazar: „Zaželel sem divjačine, hajdimo do Jastreba planine, videli bomo, kdo je bolji junak, kdo nalovi več divjačine!“ Odpravijo se na pot. Pod planino postavijo šotor in car reče Milošu: „Ostani pri meni v šotoru, a drugi naj gredó na lov!“ Jug Bogdan s sinovi in Vuk Branković gredó loviti pa ne ujamejo ničesar. Ko se vračajo brez plena z gore, reče Vuk Jug-Bogdanu: „Miloš je kriv, da nismo ujeli ničesar. Zahtevaj od cara, naj spodi Miloša od sebe!“ Bogdan stori res takó; ali Lazar odgovori: „Ljubi tast, lahko bi spodil Miloša, ali on mi je desna roka s svojima pobratimoma. Ako bi spodil njega, kdo bi branil moje carstvo?“ Pri teh besedah ustanejo gospodje od mize in pravijo: „Res je, nad Miloša ga ni junaka, ki bi te branil Turkov. Ne tiraj ga od sebe; pošlji ga raje na planino loviti, pokazalo se bo, da je junak!“

Car pokliče Miloša in mu vелеva, naj gre po divjačine. S svojim pobratimom Milanom Toplico odjašeta na lov. Prijezdita do jezera na gori in sedeta pod jelo. Na jedenkrat zašumi po zraku in zmaj z Jastreba prileti dó jezera. Kraj vode sleče svoje peróti in skoči v jezero, da se okoplje. Toplica Milan ga zapazi, hitro položi streló na lok, da bi ustrelil zmaja. Ali Miloš ga prime za roko in pravi: „Ne ubijaj takega junaka!“ Na to se splazi sam do jezera, vzame zmaju peroti in obleko, pa jo prinese pod jelo.

Ko pride zmaj iz vode, ne najde perót in obleke, zato zavpije: „Oj Miloš! kje ste moji peróti in moja obleka. Nikdo drug jih ni vzel kakor ti. Ne pogubi me! Znam, da si junak, kakeršnega še ni rodila druga mati!“ Miloš ga povabi k sebi. Ker pa zmaj ni imel obleke, podá mu Miloš plašč, da se ogrne. Pod jelo se pozdravljajo in pijó hladno vince in zmaj jima pripoveduje, da so ga bili hoteli ujeti junaki, ki so bili pred njima na lovu, a on jih je razgnal na vse strani. Da bi pa dokazal Miloš, kako je premogel zmaja, pošlje Toplico Milana z zmajevimi peroti k Lazarju, naj mu jih pokaže in zopet nazaj prinese. Čudil se je car in junaki tolikemu junaštvu.

Ko prinese Milan peroti nazaj, vrne jih Miloš zmaju z Jastreba in ta se poslovi od njiju, obljubi jima svojo pomoč v stiski ter odleti. Junaka pa začneta lov. Dolgo nista našla divjačine, kar zagledata na zelenej grivi (trati)

jelena in košuto. Hitro položita strele na lok in ustrelita. Miloš ustrelil košuto, Milan pa jelena.

Razveseli se car, ko mu prineseta bogat plen in še Jug-Bogdan se spravi z Milošem in mu prizná junaštvo.

Hudo je peklo to Vuka Brankovića. Misli in misli, kako bi pogubil junaka. Deželi Kora-Vlaška in Kara-Bogdanska ste bile na dolgu, niste hoteli več plačevati davka caru Lazarju. Poslal je bil sicer vže Vuka Brankovića in njegove brate, naj iztirjajo davek, ali ti so bili prišli s praznimi rokami domov. Vuk Branković, zviti lisjak, svetuje toraj Lazarju, naj pošlje Miloša po „harač“ (davek, kateri so plačevali od vsake glave) in po dačo. Miloš ustane na vse zgodaj in zasede Ždralina. Hči Lazarjeva, lepa Jelisava, ga nagovori z okna, rekoč: „Vojvoda Miloš, véрни moj sluga, ne boj se! Kara-Vlaška in Kara-Bogdanska nečete plačevati davka zato, ker je bil poslal car Brankoviče ponj; ti so tirjali davek po dvakrat in trikrat, zato ste se uprli deželi. Ko pa prideš ti v zemljo Kara-Vlaško, vzprejel te bode Kara-beg prav prijazno. Ostani dva dni pri njem; a tretji dan te bode vprašal, kakov posel te je pripeljal tja. Pokaži mu carovo pismo, dal ti bode davek rad in dal ti bode še celó spremljevalcev v zemljo Kara-Bogdansko. Tam ostani tri dni pri Bogdan-begu. Četrti dan te bode vprašal, kaj želiš; pokaži mu pismo in vse pojde dobro. Ko se pa vrneš pridi k meni in povej, kako je bilo!“

Miloš se poslovi. Pride v zemljo Kara-Vlaško in Kara-Bogdansko in vse se je zgodilo, kakor mu je bila pravila Jelisava. Dali so mu radovoljno davek. Šestdeset mezgov je nosilo denarje, ko je prišel v Krušev-dol. Car Lazar mu pride sam naproti, objame in poljubi ga, pa reče: „Odpusti mi, véрни moj sluga, grešil sem proti tebi!“ Za plačilo mu pa dá hčerko Jelisavo za ženo in ga postavi blagajnika vsega cesarstva. Vuka Brankovića je pa jezilo to takó, da je ležal tri dni in tri noči v postelji.

Kmalu po tem ga pošlje Lazar k Latinóm, naj iztirja davek. Latini vzprejmó carovega poslanca z veliko slavo, kažejo mu mesto in ga peljejo pred cerkvo sv. Dimitrije in se hvalijo, da drugod nikjer nimajo tako lepih hiš božjih. Ta oholost razjezi Miloša; začne jim naštevati, koliko slavnih in lepih samostanov in cerkev so postavili srbski cari in vojvode sebi zadužbine ter konča z besedami: „Kaj je vaša cerkev! Svoj buzdovan lahko vržem preko nje!“ Tega mu Latini niso hoteli verjeti in stavijo tisoč cekinov, da buzdovana ne vrže preko cerkve. Miloš si pa zasúče rokave, zgrabi buzdovan ter se moli Bogu istinemu:

„Prosti, Bože i bijela crkvó!

Da se jednom bacim preko tebe:

Ne ću na te, nego preko tebe.“*)

Krepko zavihti buzdovan, da se skrije malo ne med oblake. Visoko preko cerkve je letel buzdovan in pade onkraj cerkve na banovo palačo, prebije streho in strop ter ubije dva banova sina in več druge gospóde. Latini čudijo se tolikej moči; a jezni zgrabijo junaka in ga vržejo v temnico.

Dolgo tuguje jetnik v ječi ter gleda pri oknu, da bi koga zagledal. Nekega dne ugleda cigana Kosto pa mu reče: „Po Bogu mi brat, cigan Kosta!

*) Oprosti Bog in bela cerkev! — Da se vržem jedenkrat preko tebe: — Nečem náte, nego preko tebe.

Evo ti tri cekine, prinesi mi list papirja in pero!“ Kosta mu prinese. Ker pa junak ni imel črnila, rani se s peresom in napiše sè svojo krvjo pismo caru Lazarju in mu pové, kako in kaj. Cigan nese pismo srbskemu caru. Ko ta zvé, kako se godi njegovemu poslanecu, napiše drugo pismo latinskej gospódi in jim ga pošlje. Bilo je napisano: „Čujete li gospóda Latinska! pustite mi zeta Miloša. Dajte mu davek od zemlje in obklado tisoč cekinov. Če ga ne izpustite takój, vera moja tako mi pomogla! s Srbi in Magjari pridem nad vas in opustošim vašo deželo z mečem in ognjem!“

Latini se prestrašijo, ko prečitajo pismo; hitro izpusté Miloša iz temnice, dajó mu davek in tisoč cekinov ter ga spusté domóv.

7. *Miloševa smrt.*

Dolgo je še junačil Miloš, pridobil si je slavo nad vsemi junaki. Za srbsko carstvo pa je bilo vedno huje. Turki so pritiskali z velikim naporom. Sultan Murat zbere na Kosovem polji brezštevilo vojsko, da bi vzel Lazarju cesarstvo. Lazar zbere svoje junake in je pošlje proti sovražniku. Predno otide sam za njimi, zbere svojo gospódo v Kruševci. Od vseh strani so prihajali junaki. Vuk Branković je pa vedno le črnil Miloša, češ, da hoče izdati v boji svojega cara. Lazar pa ne reče ničesar na to. Zvečer pred odhodom v boj napravi Lazar velike gosti. Na desno poleg cara je sedel stari Jug-Bogdan s svojimi sinovi, devetimi Jugoviči, a na levo Vuk Branković. Potem se je vrstila vsa druga gospóda in ob koncu mize je sedel vojvoda Miloš s svojima pobratimoma Kosančičem Ivanom in Toplico Milanom. Med jedjo vzame Lazar zlato čašo polno vina pa govori: „Komu naj nazdravim to čašo? Ako napijem po starešinstvu, napil bodem staremu Jug-Bogdanu; ako napijem po gospódstvu, napil bodem Vuku Brankoviću; ako napijem po milosti, napil bi Jugovičem; ako napijem po lepóti, napil bi Kosančiču Ivanu; ako napijem po višini, napil bi Toplici Ivanu: ako pa naj napijem po junaštvu, napijem naj vojvodi Milošu. Ali nikomur drugemu ne bodem napil nego na zdravje Milošu Obiliću: Zdrav, Miloš, véрни in nevéрни! Prvi moj vérník in zadnji nevérník! Jutri me bodeš izdal na Kosovem polji; k turškemu Muratu bodeš pobegnil. Ali, zdrav mi bodi! Zdravico popij, popij vino in na čast ti čaša!“ Vse ostrmi pri teh besedah, Miloš pa skóči na noge, prikloni se do črne zemlje in reče: „Hvala ti, slavni car Lazar! hvala ti na tvojej zdravici, na zdravici in na daru, a hvala ti ne bodi na tvojej besedi! Tako me ne ubila vera. Jaz nisem bil nikdar nezvest in nikdar tudi ne bodem, ampak jutri mislim umreti na Kosovem polji za vero krščansko. Nezvestnik sedi tebi na levej. O prokleti Vuk Branković! jutri je slavni dan, sv. Vida, na Kosovem polji vidimo, kdo je zvest, kdo nezvest! Za Boga mi velikega! jutri zjutraj otidem na Kosovo. Umoril bodem turškega cara Murata. Ako mi Bog dá in sreča junaška, da se vrnem zdrav v Kruševac, zgrabim Vuka Brankovića, privežem ga na bojno kopje, kakor žena kodeljo na preslico, ter ga ponesem na Kosovo polje!“ Izpije vino in zapusti gospódo.

Še tist večer se napoti s svojim pobratimom Ivanom Kosančičem proti sovražniku. Toplico Milana je pustil za vodjo svoje četí. Vso noč sta se plazila junaka okolo turškega tabora, da bi zvedela, kje je šotor Muratov. Komaj se je začelo daniti, prideta do vode Sitnice. Tam pusti Miloš Kosan-

čica, da ga naj čaka. Sam preplava vodo in pride brez orožja do turških straž. Prosi jih, naj ga peljejo k Muratu. Mislili so Turki, da junak boče izdati svoje, zato ga peljejo k sultanu. Globoko se prikloni Miloš pred Muratom, kakor bi se mu hotel udati, ali kakor blisk potegne nož izpod obleke in ga zasadi Muratu v prsi, da se zvrne mrtev na tla. Hitro beži junak nazaj proti Sitnici. Skoraj bi bil utekel, ali izpodtakne se na potu in pade na tla. Turki prideró za njim in ga proderó s sulicami, da izdahne junaško svojo dušo. Tako se je žrtvoval za svoj dom in za vero krščansko. Ali turški vojvode so zatajili smrt Muratovo. Hitro vodijo vojske proti kristjanom. Uname se strašen boj. Srbi so sekali Turke po ves dan; večkrat so jih vže zapodili. Ali ko se raznese mej njimi žalostna vest, da je poginil car Lazar in vidijo, da je zbežal Vuk Branković s svojimi konjiki k Turkom, spusté se v beg. Takó je padlo srbsko carstvo na Vidov dan 1389. l. po izdajstvu nezvestega Vuka Brankovića. Milošu pa pojó še danes slavo in čast slepci in jo bodo peli na veke.

S i r o t a.

*Sirotam olajšaj gorje.
S. Gregorčič.*

Slabo je brlela luč v sobici predmestja in le motno razsvetljevala prostor, ki je bil poln britkosti. Na postelji, nad katero je visela slika Matere Božje, ležala je blede, prepala žena. Počasi in težavno je sópla. Vse je bilo tiho; le sem in tja se je slišal vzdih deklice, ki je pred posteljo klečé močila s solzami rjuho. Bolnica videč svoje dete pred seboj, obrne se k deklici in se pripravi, da bi še jedenkrat govorila z njo, predno se loči z zemlje. Videlo se je, da je zeló slaba in da res ne bode več dolgo mej živimi. „Ljuba Zorislava!“ začne govoriti, „ne jokaj, saj ti nič ne koristi. Ako me ljubi Bog vzame, usmilili se te bodo dobri ljudje in bodo zate skrbeli. Premoženja ti ne morem zapustiti, ker nič nimamo razven pohištva, ki je pa vže vse staro in slabo. Sorodnikov tudi nimaš; vsi so vže pomrli. Samó jeden morda še živi, pa sam Bog vé, kje je. Moj brat namreč je šel v tujino. Izučil se je bil za trgovca in potem je odšel po svetu. Prva leta je večkrat domóv pisal. Pozneje so pa izostala pisma, in nič nisem več čula o njem. Ne vem, ali je še živ, ali je vže umrl.“ Ko je te besede izpregovorila, vstopi stara postrežnica Meta. Videč, da luč slabo gori, popravi jo. Potem sede k postelji in vpraša bolnico, če kaj želi. Preslaba od govorjenja ne odgovori ničesar, le z glavo odkima v znamenje, da nima nobene potrebe. „Spat pojdi, Zorislava!“ zašepče stara Meta deklici na uho, „saj vidim, da si zaspana. Mati bodo tudi zaspali.“ Voljno se udá deklica temu nasvetu in se poda k počitku. Še prej pa mater poljubi, ki jej naredé križ na čelo. Kmalu potem je zaspala. V sanjah je videla mater na mrtvaškem odru. Bili so belo oblečeni, in na obeh straneh odra so stali angelji prepevaje krasne pesni. Nič ni bilo tóge, nič žalosti videti. Tudi Zorislavi ni bilo hudo; zdelo se jej je, kakor bi bila kaka slovesnost napravljena materi na čast. In ko je bilo treba mater odnesti, niso je zaprli v krsto, nego angelj je pristopil, postavil jej venec na glavo in vsi skupaj so splavali k nebu. Mati pa so Zorislavo prijazno gledali in jej

pošiljali pozdrave. „Z Bogom Zorislava!“ bile so njihove zadnje besede. V tem trenutku pa prebudi Meta Zorislavo in prav ona je bila, ki je njeno ime ravnokar izgovorila, da je je slišala v spanji. „Zorislava, uboga sirota, glej matere ni več mej živimi. Umrli so!“ Kako nasprotje mej sanjami in resnico! Kdo bi mogel popisati občutke, ki so navdajali srce uboge hčerke? Glasen jok se je razlegal po sobi, ko se je Zorislava zavedla. „Mati, ljuba moja mati!“ klicala je v obupu obledela deklica, ali brez uspeha. Mati se niso več ganili. Duša se je preselila v lepa nebesa. Meta jo je tolažila in jej pravila, da se materi dobro godi. Da je duša srečna pri Bogu in da je bolje, če moli za drago mater, nego da bi jokala. Kmalu so prišli tudi znanci in sosedge in so položili mater na mrtvaški oder.

Pokopali so ljubo mater Zorislavino. Izvestno je bila izguba matere za Zorislavo velika nesreča. Nihče ni bil, ki bi sedaj za njo skrbel, oblačil jo, dajal jej hrane in jo tolažil v bridkih urah. Ali Bog, ki živi ptice pod nebom, tudi Zorislave ni pozabil. Zorislava kleči pred grobom svoje matere in moli. Poleg nje pa je v molitev vtopljen Meta. Vzdihi uboge sirote se čujejo okrog. Črno oblečena gospa, držeč venec v rokah, z dvema dečkoma se jima približa ter gre dalje s pomilovanjem se ozrši na klečečo deklico. Ko položi venec na grob in pomoli očenaš, vrne se po istem potu. Dečka jo opozorita na jokajočo deklico in mlajši pravi: „Mama, glejte, óna deklica, ki tam moli in plaka je taka kakor naša umrla Jelica.“ „Res je, Milče,“ reče gospa, „pojdemo in vprašajmo jo, kaj se jej je zgodilo. Morda je sirota, ki nima pod milim nebom človeka, da bi jej pomagal. Lahko jej kaj dobrega storimo.“ Podajo se vsi trije k novemu grobu in vprašajo deklico, zakaj joka. Zorislava pa le vzdihuje in ne more odgovoriti. Mesto nje pripoveduje Meta vso dogodbo. Precej časa se še pogovarjajo pri grobu, dokler gospa ne reče: „Dobro! jutri pridem k vama in se tam še kaj pogovorimo.“ Na to otidejo. Tudi Meta in Zorislava se podate domov.

Drugo jutro pride gospa s štirimi otroki k Zorislavi. Pové jej, da jo vzame za svojo, ako hoče. Kdo ne bi vzprejel v tako žalostnih razmerah té dobrotljive ponudbe! Kako je hvaležnosti utripalo srce mladej deklici, ko je čula to ponudbo! S solznimi očmi poljubi gospéj roko v znamenje, da je zadovoljna. „Sedaj pa, ljubi moji, vzemite v svojo sredo Zorislavo! Ona je od danes vaša sestra. Stanko, Milče, Mirka, Dragica podajte jej roke.“ In vzeli so jo v sredo in jej začeli prav po otroško praviti, kako jim je doma prijetno; kake igrače jim je sv. Miklavž prinesel; da Stanko v šolo hodi; da je Mirka dobila za god veliko punico in še druge take stvari, ki delajo veselje nedolžnim otrokom. Kmalu potem so otišli vsi z Zorislavo. Meta je dobila nalogo, da vse drugo primerno uredi.

Pri tej prijazen in dobri družini je odslej živel Zorislava. Dobro se jej je godilo. Ker je videla poleg sebe vedno le vesele obraze, pozabila je časoma na žalost. Lice se jej je zopet porudečilo in prejšnja veselost se je vrnila. Rastla je polagoma v tej obitelji in se po pridnosti in zvestobi od vseh odlikovala. Še celó njeni sedanji bratci in sestre so jej priznali, da je óna najpridnejša in da samó ona najraje sluša.

Gospa, ki je Zorislavi toliko dobrot storila, bila je vdova nekega graščaka. Ko je njen soprug umrl, prodala je posestvo in denar naložila. Potlej so se

vsi preselili v mesto in živeli od obrestij. Jelica je bila najstarejša hči. Nekega dne pa je začela glavo povešati in tiha postajati, da-si je bila drugače vedno vesela in živa. Kakor cvetlica je venela in kmalu morala v posteljo. Umrla je v veliko žalost matere, bratcev in sestrâ. Mesto Jelice je bila sedaj Zorislava. Lahko se je shajalo, ker ni bilo treba mnogo trošiti. Ko so pa začeli vsi v šolo hoditi in večji postajati, množili so se tudi troški. Vzlasti ko je Stanko po dovršenih latinskih šolah šel na Dunaj, bila je v hiši velika béda in stiska. Vedno so dohajala pisma z Dunaja, da je treba denarjev. Stanovanje, hrana, knjige, vse je bilo tam silno drago in zato je Stanku denarja vedno primanjkovalo. Mati so mu sevêda morali pošiljati denarjev, da ni stradal, zato pa so morali doma slabeje in zeló skromno živeti. Milče, ki je bil leto mlajši od Stanka, vstopil je v bogoslovje. Zorislava, Mirka in Dragica so pa dorastle in pomagale materi pri hišnih opravilih.

Večer se je bil storil, in prijeten vzpomladanski zrak je izvabil iz sobe tri sestrice, da so šle na vrt delat in se to in óno razgovarjat. Kar pokličejo mati Zorislavo v hišo. Zorislava takój stopi v sobo in zagleda na stolu sedečega gospoda. Ta se hitro dvigne in jej gre naproti. „Ljuba Zorislava!“ vzklikne „takšna si, kakeršna so bili tvoja rajnka mati, ko sem šel na tuje.“ Osupela deklica zarúdi in ne vé kaj to pomeni, a kmalu se spomni ónega žalostnega večera, ko so jej mati pripovedovali, da imajo brata na tujem. Spozna torej, da je ta gospod njen ujec. Veliko je bilo veselje, ko prideta tudi Mirka in Dragica v sobo in začne ujec pripovedovati, kako je potoval po raznih deželah. Pripovedoval je, da se je nekoč ravno vrnil s popotovanja na Dunaj, ko je od nekega znanca zvedel, da je Zorislavina mati umrla. „Mislil sem,“ tako nadaljuje „da je to popolnoma resnično. Mnogo let pozneje sem še-le zvedel, da se je dotični znanec zmotil, in da je le sestričina umrla, ki je pa slučajno imela isto imê. Zato tudi nisem več domôv pisal. Pozneje sem v domačem kraju pozvedoval po sestri, pa nihče ni vedel, kje je. Nekateri so pravili, da se je omožila in z možem otišla v oddaljeno mesto. Drugega nisem mogel zvedeti in mislil sem, da je tudi ona umrla. Zadnjič pa pridem na Dunaji z gospodom Stankom skupaj, in ta mi mej drugim tudi to povê, da si ti Zorislava sedaj tukaj. Na Dunaji sem si napravil precej premoženja. Starost pa je bolezen in človeku se več ne ljubi tako truditi se kakor v mladosti. Prodal sem vse, kar sem imel posestva in semkâj prišedši, mislim, v tem mestu preživeti mirno svoje poslednje dni.“

Odslej ni bilo v tej hiši nobene stiske več. Zorislavin ujec je skrbel za Stanka na Dunaji. Ko je vse izpite napravil, dobil je dobro službo. Tudi Milče je vže postal duhovnik. — Nekega dne pa je stala Zorislava s Stankom pred oltarjem. Milče je pristopil v mašniškem oblačilu ter ju za vse življenje združil. Zorislava je dobila od ujca veliko doto. Z veseljem se je spominjala tistih dnij, ki jih je preživela v prijaznej obitelji. Pogosto sta s Stankom obiskovala mater, ki je bila vselej vesela ob njijnem prihodu. Branimír.

„VRTČEVA“ PRILOGA.

FRANU LEVSTIKU V SPOMIN.

Ná grob otroci pokleknímo,
Na grobu tem lepó molímo;
Grob krije blagega možá,
Ki ljubil vas je iz srcá.

Mož kopal v „Vrtci“ je gredíce,
Dehteče v njem sadíl cvetíce;
Kje zdaj si náš vrtár skrbán?
Pokriva, oh, Te grob prerán.

Ti pesni pel si milozvučne.
Skrbí odganjal ž njími mučne;
Kam zdaj naj Te poslušat grém?
Pod zemljo tú počívaš ném.

Ti cepil jáblane si mláde,
Da drugi trgali bi sáde;
A zdaj Ti dóm je rajski vrt,
Ki vanj Te vzela bela smrt.

Na grobu pevca, učénjaka
Slovenija solzé pretaka;
Ni več ga — sílnega duhá,
Ni več ga — blágega srcá.

A tebi níkdar, o mladína,
Ta mož ne gre naj iz spomína;
Za pesni slavne in lepé
Hvaležno hrani mu srcé.

Fr. Krek.

Mladina slovenska! prežalostno vest Ti naznanja danes „Vrtec“. V 16. dan meseca novembra t. l. preselil se je v večnost naš toli priljubljeni in občespoštovani gospod

Fran Levstik,

glavni naš pesnik, jezikoslovec in pisatelj slovenski.

Fran Levstik se je porodil v 28. dan septembra 1831. leta v Retji, vasi pri Velikih Laščah od kmetskih roditeljev. Bil je pokojnik najboljši poznavatelj slovenskega jezika ter je napisal v njem mnogo mnogo lepega in ukovitega za naš ubogi narod slovenski. In kako je ljubil Tebe, mladina slovenska, pričajo Ti najbolj njegove mile, lepo doneče „Otročje pesence“ v našem „Vrtci“. Životopis nepozabljivega nam pokojnika prinesemo kasneje.

Danes samo toliko: Levstik je s svojimi nesmrtnimi duševnimi plodovi postavil sam sebi najlepši in najdostojnejši spomenik, ki se bode odséval v narodu slovenskem, dokler koli bode — Slovencev.

Lehka mu bodi zemlja slovenska, slava in večen spomin v narodu, kateremu je bil zvest sin in ga ljubil ves čas svojega življenja!

Uredništvo „Vrtčevu.“

T o ž b a.

a vejici sem pévala,
Čeprav moril me glád —
Gladú in mraza zévala,
Prišel pa deček mlád.

A ne dovòlj! — še luč svetá,
Z železom mi je vzél,
Kakó bi dečku brez srcá
Še ptiček kdaj zapél? . . .

In vjél me je — mi vzel prostóst
Ostrigel mi perút,
In kletko tesno zdaj za gózd
Mi dal je deček krút.

Hudobnež ti! — vrnila se
Vzpomlád bo spet nazaj,
Priroda spremenila se
Bó zopet v evétni raj. —

Ti cvetja boš se veselil,
Boš vriskal, glasno pél;
A ptiček jaz solzé bom lil
Kakó bi bil vesel? . . .

A. Pín.

— x —

Božične slike.

I.

Takój po sv. Miklavži so začeli otroci misliti na to, kako bi si naredili o Božiči prav lepe jaslice. Treba bode novcev, da si kupijo potrebnih stvari za jaslice. „Jaz imam nekaj krajcarjev,“ reče Ivan, „podarili so mi je strije, ko sem jim pokazal óni dan svojo šolsko nalogo.“ „Tudi jaz hranim nekoliko denarja,“ oglasi se Jožek, „teta so mi je dali, ko so bili v nedeljo pri nas.“ „In jaz hranim še zdaj one novce, ki sem je skupila po leti za nabrane gobe (glive),“ pristavi Marijca. „Pa tudi v mojem hranilniku našlo se bode nekoliko,“ reče Anica!

Otroci preštejejo denarje in bilo je dosti, da si kupijo barvanega papirja, zlatih pén, pastircev i. t. d. Ko se mati napravijo po opravkih v mesto, dadó jim otroci svoje prihranjene denarje in jih prosijo, da bi jim kupili vsega potrebnega za jaslice. Oj, to je bilo veselje, ko se mati vrnejo iz mesta domov. Prinesli so otrokom, česar so želeli. Radovedno pregledujejo, kar so mati v mestu kupili. Ivanu so se najbolj dopadali sv. trije kralji, ki v Betlehem jezdiijo na tako lepih konjih. Jožek se je čudil lepim pastircem. Marijci pa je bil najbolj všeč Jezušček, ki je ležal v bornih jasicah. Anica se je veselila zlatih pén, s katerimi bo orehe zlatila. Ko so si otroci ogledali vse, kar so jim mati prinesli, reče Ivan: „Čas nam hitro poteka. Samó deset dni še imamo do Božiča. Zatorej vže zdaj pripravimo vse, česar nam bode treba za jaslice. Jaz in Jožek greva jutri po zelenega mahú, a vidve, Marijca in Anica, izrezovali bodete in prilepovali svete tri kralje, pastirce in ovčice na trd papir. Orehe nam bodo mati pozlatili, a oče so rekli, da nam bodo vse drugo naredili, kar je še treba k jasicam.“

Približal se je sveti večer. Za jaslice je bilo vže vse pripravljeno, samó sestaviti jih je bilo treba. To delo je prevzela Rotija, domača dekla, ker je

ona najbolje znala, kako se jaslice lepo postavijo. Urnih rok je Rotija, in kmalu so stale v kotu za mizo lične jaslice. Otroci se jih kar nagledati niso mogli, takó so bile lepe. Nu, to vam je bilo veselje, da nikoli kaj takega! Pozlačènih orehov se vam je vse blestelo okolo jaslic. Po večerji odmolijo oče sv. rožni venec in mati prižgó lučice v kotu okolo jaslic. Oj kako lepo je bilo vse to!

„Otroci,“ pravijo mati, „zdaj pa zapojte kako božično pesenco, to se spodobi pred jaslicami!“ Otroci slušajo mater in zapoje lepo božičnico:

Božje Dete se rodilo
V bornem hlevci je nocój;
Dôm nebeški zapustilo —
Slavo mu kristjan zapój.

K jáslicam nocoj bitimo,
Lepi ta božični čas,
Jezuška lepó prosimo,
Da bi se usmilil nas.

V tem je potekal čas, in treba je bilo iti v cerkev k polnočnicam. Tudi otroci so šli k pôlunočnej maši in domóv prišedši niso mogli dosti povedati, kako lepo je bilo po noči v cerkvi pri sv. maši.

II.

Na sv. Štefana praznik so bili otroci vže na vse zgodaj po konci. V dan tega svetnika je navada, da se nosijo na oltar sv. Štefana leseni konjiči in žrebčki v dar. Naj bi namreč dal Bog, na priprošnjo tega svetnika, konjejem srečo pri konjih, ter je čuval vseh bolezní in nesreč. Ivan prosi očeta, naj bi smel ž njimi v cerkev in naj bi on nesel lesenega konjiča sv. Štefanu na oltar. „Na dan sv. Martina,“ pravi Ivan, „šla je Marijca z materjo v cerkev, da je nesla leseno kravico, a danes naj jaz nesem z vami lesenega konjiča na oltar!“ Radi so oče uslišali Ivanovo prošnjo, in Ivan gre ves vesel z očetom v cerkev. Kako je bil vesel, ko zagleda pred cerkvijo poln jerbas lepih lesenih konjičev. „Nu, zdaj si ga le izberi, kateri ti je najbolj všeč,“ reko oče Ivanu. Ivan si ogleda vse konjiče. „Onega belca naj si vzamem, oče, saj je tudi naš konj domá belec,“ reče Ivan in pokaže očetu belega lesenega konja! „Vzemi si ga,“ pravijo oče. Ves vesel vzame Ivan lepega belca in ga nese v cerkev sv. Štefanu v dar. Domóv prišedši, pripoveduje Jožku, mlajšemu bratcu, kako lepe lesene konjiče je vidil zunaj pred cerkvijo, in kako si je izbral lepega belca, ki ga je položil v cerkvi na oltar sv. Štefana.

III.

Praznik nedolžnih otročičev je zopet vesel dan za otroke. V ta dan je navada, da hodijo otroci po hišah „tepežkat.“ Sè šibicami v roci ali pod obleko skritimi pridejo otroci v hišo, in kogar koli dobé domá, tekó k njemu, da ga malo otepó, rekoč: „reši se! reši se!“ Kdor je od otrok šiban, mora se jim s tem „rešiti,“ da jim dá krajcar, orehov, jabolk, suhih češpelj in krhljev v dar. A gorjé onemu, katerega bi otroci ta dan še v postelji dobili. Ošibali bi ga, da bi bilo joj!

Iv. Zarnik.

Božič v Rimu.

Oleg jaslic Gospodovih, ki so shranjene v Rimu v patrijarhalnej baziliki „St. Maria Maggiore“, časté prebivalci rimskega mesta o božičnih praznikih najbolj podobo sv. Deteta Jezusa. To podobo imenujejo Rimljani „santo Bambino“ in jo hranijo v frančiškanski cerkvi „St. Maria in Ara coeli“ na kapitolu. Podoba v naravnej velikosti sv. Deteta je izrezana iz olivovega lesa in pobarvana. Še dandanes se ne vé pravo, kdo je to podobo izrezal in kako je prišla v Rim. Najbolj verojetna pripovedka o tej podobi nam pripoveduje, da jo je izrezal nek frančiškanski brat v Jeruzalemu iz lesa vrezanega na Oljskej gori. Rad bi jo bil tudi pobarval, ali za obraz ni imel nobene primerne barve, zato je podobe ni mogel popolnem izdelati. Ali glej! nekega dne najde v svojej celici podobo tako lepo pobarvano, kakor se to še danes vidi.

Izgotovljeno podobo bi zdaj frančiškan rad v Rim prenesel, ali huda nevihta na morji zajela je ladijo, na katerej se je peljal, ter jo metala sem ter tja. Da bi si ljudje življenje oteli, ukazal je poveljnik ladije, vse blago, zato je tudi zaboj, v katerem je bila podoba spravljena, v morje pometati, da bi se teža ladije olajšala. Frančiškan se je srečno pripeljal v Rim, a zaboj s sv. Detetom je priplaval v Livorno, kder so ga ondotni frančiškani z velikim spoštovanjem vzprejeli in poslali v Rim. Kdaj se je to godilo, ni znano, a izvestno vže v šestnajstem stoletji, ker 1629. l. se je vže podoba „santo Bambino“ čistila v cerkvi „Ara coeli“. Pozneje so tej podobi sezidali dragoceno kapelico pri frančiškanski cerkvi. Ker je bilo mnogo bolnikov čudežno ozdravljenih, ki so se blagoslavljali s to podobo, dobila je podoba „santo Bambino“ mnogo dragocenih darov, s katerimi so jo okraševali.

Ko so bili 1798. l. uporniki tudi v Rimu prišli do oblastva, oplenili so podobo vseh dragocenosti in bajé bi jo bili tudi uničili, ako bi je ne bil nek Rimljan odnesel v drug samostan, kder so jo poldrugo leto skrivali. Ko se je uporstvo pleglo in je zopet mir zavladal, prinesli so tudi podobo nazaj na njen poprejšnji kraj. Leta 1848. pa se uporniki niso upali sv. Detetu nič žalega storiti. Da bi se ljudstvu prikupili, darovali so mu celó v vatikanu ukradeni voz, s katerim naj bi se podoba peljala k bolnikom, ki so jo počastiti želeli.

Kadar se namreč pobožni ljudje v Rimu bližajo smrtnej uri, želijo še blagoslova s podobo „santo Bambino“, katero jim frančiškanski menih prinese ter je blagoslovi, da bi jim podoba sv. Deteta obudila še novo upanje in ljubezen, ko se jim je preseliti iz tega sveta v večnost. Navadno pošljejo bolnikovi sorodniki kakega voznika, ki gre po meniha, ter ga potem nazaj odpelje. A največje čiščenje se sv. Detetu skazuje vsako leto o božičnih praznikih. Na sveti večer sv. Dete v plenice povijó, lepo s čipkami in dragotinami okrasijo in drugo jutro v procesiji prenesó v drugo kapelo, ter položé v pripravljene jaslice, ko dijakon poje v evangelji besede: „In Beseda je meso postala in mej nami prebivala.“ Onda ostane podoba do sv. treh kraljev. Pobožni verniki časté v tem času v njej čudežno skrivnost včlovečenja Sina Božjega in v spomin na Dete Jezusa, ki je kot dvanajstletni mladenič v Jeruzalemu učil

pismarje, izbere se najprirednejši in najpametnejši mladenič, da na božični dan propoveduje pred podoba sv. Deteta. Na treh kraljev dan popoldne se podoba zopet prenese na njen poprejšni kraj. V nalašč zato narejene kapelici se sv. Dete Jezus časti v posebnej zaprtej duplini na oltarji, vendar ga pa tudi radi pokažejo vsakemu tujeu, ako ga želi videti in počastiti. *J. S.-a.*

Kralj Matjaž.

IX.

ekdaj so nekega misijonarja njegovi sovražniki na smrt obsodili. Rekli pa mu so, da ga oprosté, ako gre v Kralj-Matjažovo deželo, in pri kralji Matjaži poizvé, kdaj bode sodnji dan.

Težak posel je bil to za ubogega misijonarja. A ker mu je bilo življenje drago, podal se je na daljni pot do kralja Matjaža.

Dolgo je hodil a končno srečno prišel v Kralj-Matjažovo deželo. Takó j ga ustavi stražnik in vpraša:

„Kam greš?“

„Poslan sem,“ odgovori misijonar, „h kralju Matjažu, da pri njem poizvem, kdaj bode sodnji dan. Prosim te, povej mi, kde stanuje?“

„To izveš po mojem tovariši, ki stoji ne daleč od tukaj na straži kakor jaz,“ odgovori mu stražnik.

Misijonar gre dalje, ter pride do drugega stražnika. Ali ta ga ne pusti dalje, dokler mu ne pové, kdo je in kam gré.

Misijonar mu vse pové in ga prosi, naj bi mu pokazal pot, po katerem se pride do kralja Matjaža.

„Ni daleč od tod,“ odgovori mu stražnik, „a treba ti je, da se malo okrepčaš in odpočineš.“ — To rekši prinese mu jesti in piti, ter mu potlej še pokaže posteljo, kjer naj odpočine. Zeló utrujen, misijonar kmalu zaspi; ž njim pa zaspi tudi stražnik.

Spala sta pa celih tri sto let. Kadar se prebudita, mislil je misijonar, da je spal samó nekaj ur.

Stražnik ga pelje pred neko gôro. Tu najdeta vrata. Misijonar stopi skozi vrata v votlino, in zdajci zagleda pred sebjó vse polno vojakov, ki so ležali po tleh in trdo spali.

Misijonar gre dalje in najde kralja Matjaža sedeti za mizo. Globoko se mu prikloni in ga vpraša, kdaj bode sodnji dan. Kralj Matjaž mu reče:

„Vleci mi meč iz nožnice!“

Misijonar počasi vleče, ter vidi, da se vojaki okolo njega vzbujajo in vstajajo.

„Zdaj pa izpusti!“ reče mu kralj Matjaž.

Ko je misijonar izpustil meč, zopet se vojaki vležejo, ter zaspé. Kralj Matjaž mu reče:

„Vidiš, kadar bode moj meč sam iz nožnice skočil, takrat bode sodnji dan.“

Misijonar je opravil svoj posel in se vrnil domóv. Dospevši v svoj kraj, ni se malo začudil, ko je videl, da se je vse izpremenilo. Vse je bilo drugače, nego li takrat, ko je šel iz doma.

Nihče ga več ne pozna in na svojem lastnem domu najde same tuje ljudi. Čudno se mu to zdi, in ker si vsega tega ne more raztolmačiti, gre k gospodu župniku, da bi mu to stvar razložili. Ali tu je bila še le prava težava, ker se nista mogla porazumeti. Misijonar je zatrjeval, da je nekako pred jednim letom otišel iz doma. Gospod župnik gredo gledat v neko zelo staro knjigo.

Tù najdejo, da je pred tristo leti nek misijonar otišel v Kralj-Matjažovo deželo in — vrnil se še ni. Vsi njegovi sovražniki so v tem času pomrli, in ni se mu bilo več treba bati za življenje. Živel je brez vseh skrbi do smrti.

(Zapisal v okolici Ptujске gore Rok D. Gorski.)

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Mrjasec.

arôdnik našega domačega prašiča je mrjasec ali divji prašič. Ta zvér je zelo močna in po vsem podobna našemu domačemu prašiču. A če pogledate podobo, takój zapazite, da je nekoliko krajšega in bolj zatrepanega trupla kakor naš domač prašič. Tudi glavo ima daljšo in močnejše noge. V obeh čeljustih ima velika, robata in navzgor zakrivljena okla, ki so pri starem mrjasecu za človeka zelo opasno (nevarno) orožje. Razkačen mrjasec

z okli svojemu sovražniku lahko trebuh razpori. Uren je, kakor malo katera druga zvér; skozi največjo goščavo dere, kakor da bi ga nesel vihar; a tudi plavati zna dobro.

Mrjasec je previdna zvér; jako tenko sliši in dobro voha, a vidi slabo. Če ga nihče ne razjezi, miren je ter se za nobeno stvar na svetu ne briga. Za človeka, ki gre mirno svoj pot mimo njega, se niti ne zmeni, še celó v goščavo se mu umakne. A vse drugače je, kadar ga človek razdraži. Kakor besen plane nanj ter ga skuša raniti z oklom. V oklu ima mrjasec strašno moč; ako ž njim človeka v stegno zagrabi, prereže mu meso do kosti; ako ga pa v trebuh zadene, razpóri mu ga, da je človek na mestu mrtev.

Mrjasec učka starost 20 do 25 let.

V prešnjih časih je bilo po vsej Evropi dosti mrjasev, a zdaj so vže malo ne popolnem izginili, ker so je povsod preganjali kolikor so le mogli. In kaj bi jih ne! Mrjasci delajo po gozdih, še več pa na obdelanem polji veliko kvare, ker ne samó da mnogo požró in pohlastajo, ampak še več po-teptajo. Popolnem divji mrjasci se še dobé na južnem Ruskem, Poljskem, Ogerskem, Grškem in Španskem. Največ jih je v Aziji in severnej Afriki, vzlasti v Egiptu.

Mrjaščevo meso ljudje radi jedó, ker diši po divjačini in je sploh prav tečno in okusno. Tudi klobase so dobre; zato Evropejci vsako leto v Egiptu postreljajo mnogo mrjasev ter je podelajo v klobase, ki se v Evropi drago prodajajo.

—*—

Listje in cvetje.

Uganke.

1. Dolga na drog,
Živa brez rok
Hodim brez nog
V grme in log,
V luknjo pod glog. (Kaka.)
2. Pač stvar sem prečudna,
Če vidiš, me ni;
Če nič pa ne vidiš,
Pokažem se ti. (Jemla.)
3. Karkoli mi rečeš,
Opravim zvestó;
Pa nimam jezika,
Sem glúho, mrtvó. (Pismo.)

Nové knjige in listi.

* Angeljček, otrokom učitelj in prijatelj. Izdal Anton Kržič. III. zvezek. V Ljubljani, 1887. Tiskala Katoliška Tiskarna. 8°. 48 str. (Cena 12 kr. po pošti 5 kr. več.) — Kakor prvi in drugi takó je tudi tretji zvezek dobro došel našej mladini ter z veseljem pozdravljamo „Angeljčka“ posebno zdaj, ko bode sv. Miklavž nosil pridnim otrokom darila. Pač ga ni primernejšega darila, bodi si o katerej koli priložnosti, za našo slovensko mladino, kakor kaka lepa poučna knjižica, ki jo naša mladina z veseljem čita ter se ž njo bolje in tudi dlje časa prijetno zabava, kakor s kako drugo ničvredno igračo. Knjižica „Angeljček“ je v ta namen kakor nalašč ter ne stoji več, kakor bôrih 12 soldov. Tudi

tretji zvezek je enako prvima okrašen z lepimi in primernimi podobami za mladino. Zatorej pustite „Angeljčka“ v hišo, da vas podučuje, vam dela veselje in kratek čas. —6.

Hrvatski pedagog.-književni sbor v Zagrebu je ravnokar izdal in razposlal svojim udom tri izvanredno lepe knjige za 1887. leto. Naslov jim je:

* Ob uzgoju. Misli Nikole Tomasea. S talijanskoga preveo Skender Fabković. Zagreb, 1887. 8°. 212 str.

* Emil ili ob uzgoju. Napisao J. J. Rousseau. S franceskoga preveo Ivan Širola. Prvi dio. Zagreb, 1887. 8°. 220 str.

* Sielo za zabavo i pouku. Složio za djevojčice Janko Tomić, učitelj više djev. škole u Karlovcu. Zagreb, 1887. 8°. 180 str.

To so knjige, kakersnih še nedostaje v našem slovenskem šolskem slovstvu; pač bi bilo želeti, da je čitajo tudi naši slov. ljudski učitelji, ker je jezik tako lehak, da ga vsak količkaj izobražen Slovenec lahko umeje. —6.

Rešitev zabavné naloge in briljanta v II. „Vrtčevem“ listu.

Rešitev zabavné naloge:

Marija,
Agata,
Rozalija,
Ivana,
Jerica,
Ernestina,
Tekla,
Apolenija.

Začetne črke dadó imé Marijeta.

Prav so jo rešili: Gg. Ant. Petelin, duh. pom. v Tomaji; Jer. Rajar, naduč. v Šempasu (Gor.); Jan. Robič, naduč. pri sv. Vidu (Ptuj); Jan. Kavš, učit. v Šmarji (Gor.); Al. Vakaj pri sv. Ani v slov. gor. (Štir.); Svojmir Krajnc, učit. pripr. in Ljud. Kurent, gimn. v Mariboru; Prav. Pertot v Trstu; Janko Sušteršič, Al. Podobnik, Drag. Seliškar in Fr. Vončina, dijaki v Ljubljani; Ig. Janec, uč. v Trziči. — Gospodična Angela Urbančič v Tupaličah; Apolonija Fatur in Emilija Thuma v Postojni; Cecilija Krek v Košani; Katika Kurent v Mariboru; Marija Mal, uč. v Pečah, Matilda Pertot, uč. v Trstu in Marija Doles, uč. na Vrhniki.

Rešitev briljanta:

T
u r a
s l i v a
T r i g l a v
m a l i k
v a s
v

Prav so ga rešili: Gg. Ant. Petelin, duh. pom. v Tomaji; Jer. Rajar, naduč. v Šempasu (Gor.); Jan. Robič, naduč. pri sv. Vidu (Ptuj); Janko Kavš, učit. v Šmarji (Gor.); Al. Vakaj pri sv. Ani v slov. gor. (Štir.); Svojmir Krajnc, uč. pripr. in Ljud. Kurent, gimn. v Mariboru; Prav. Pertot, uč. v Trstu; Jan. Kersnik, realce v Ljubljani; Karl Petsche, Janko Sušteršič, Al. Podobnik, Drag. Seliškar, Fr. Vončina in V. Ledenik, dijaki v Ljubljani; Otmar Meglič, uč. na Vranskem; Ig. Janec, uč. v Trziči; Rud. Walland, uč. v Ljubljani; Fel. Benedek, uč. v Pladini; Iv. Kele, uč. v Novišti (Štir.); Jan. Ratej, uč. pri sv. Vencleslu. — Gospodična Angela Urbančič v Tupaličah; Cecilija Krek v Košani; Apolonija Fatur in Emil. Thuma v Postojni; Katika Kurent v Mariboru; Ivanka Leben v Horjulu; Marija Volonte in Marija Vavken, uč. v Pladini; Margareta Humar, uč. v Šempasu (Gor.); E. in M. Gantar, učenki na Studenci; Anka Gustin v Metliki; Marija Mal, uč. v Pečah; Antonija Berdnik in Mica Jesenek, uč. pri sv. Vencleslu (Štir.); Matilda Pertot, uč. v Trstu; Antonija Janec in Antonija Jeglič, uč. v Trziči; Terezija Žitko, uč. na Vrhniki.

Vabilo k naročbi.

Denašnji list zvršuje **sedemnajsto „Vrtčevo“ leto**. — Kdor naš list zna, priznati mora, da smo tudi letos storili vse, da bi se „Vrtec“ odlikoval ne samo po vnanjem lici, nego tudi po vsebini, katero donša mladim čitateljem, izpodbujačo k znanstvu in krepostim, k značajnosti in poštenosti. V tem težavnem poslu se nismo bali ni truda ni obilnih stroškov za lepe slike, s katerimi smo „Vrtec“ krasotili vse leto.

Ravno tako in še trudoljubiveje hočemo delati po **novem** letu, ako nam dragi Bog zdravje uvrsti in od prijateljev nežne slov. mladine dá krepke podpore.

„Vrtec“ ostane še vedno to, v kar je odmenjen, namreč: **slovenskej mladini v pouk in zabavo**.

Zatorej si bodedo prizadevali, prinašati samo zdravo dušno hrano ter plemenito zabavo, a to v čistej in pravilnej besedi, da se mladina vže zgodaj privadi čistote svojega bogatega in krasnega jezika.

V to blago naméro je vže mnogo prijateljev obljubilo našemu listu podporo.

Zatorej vabimo vso slovensko mladino, prijatelje in prave rodoljube, da nam v obilem številu z naročnino priskočijo na pomoč.

„Vrtec“ bode izhajal, kakor do sih dob, po jeden krat na mesec konči na jednej tiskanej polji z mnogimi podobami. A če se število naših naročnikov dobro pomnoži, podajati načnemo po poldrugo pčlo, kakor smo to tudi vže letos, storili pri nekaterih listih, kolikor nam je bilo možno po naših slabih gmočnih razmerah.

„Vrtec“ **stoji za vse leto 2 gld. 60 kr., a za pol leta 1 gld. 30 kr.** — Naročnina se najhitreje in najceneje pošilja s poštnimi nakaznicami (Postanweisungen), ki se na vsakej pošti dobé.

Uredništvo „Vrtčevo“,

mesni trg, št. 23 v Ljubljani.

„Vrtec“ ishaja 1. dne vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr. za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčevo“, mesni trg, št. 23 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.